

TREBALLEM LLENGUA I LITERATURA AMB LES TIC
APLICACIÓ DIDÀCTICA EN LA FORMACIÓ DEL FUTUR PROFESSORAT
DE SECUNDÀRIA

Pilar Garcia Vidal
pilar.garcia-vidal@uv.es

Alícia Martí Climent
amcmarclia@gmail.com

Universitat de València

Resum.

Presentem l'experiència del treball per projectes de llengua i literatura amb TIC duta a terme al Màster Universitari en Professor/a d'Educació Secundària de la Universitat de València durant els darrers sis anys en la matèria «Complements per a la formació disciplinària, de l'especialitat de llengua i literatura catalana». L'objectiu fonamental que ens proposem és que el futur professorat aprenga a elaborar materials didàctics sobre llengua i literatura amb TIC per aplicar-los a les aules de secundària i de batxillerat. Hem comprovat com emprar les eines digitals al servei de la planificació didàctica resulta enriquidor i motivador per a l'aprenentatge dels alumnes.

PARAULES CLAU: treball per projectes, aplicació didàctica de les TIC, formació del professorat, didàctica de la llengua i la literatura.

Treballem llengua i literatura amb les TIC

Amb aquest treball l'objectiu fonamental que ens proposem és que el futur professorat aprenga a elaborar materials didàctics sobre llengua i literatura amb TIC per aplicar-los a les aules de secundària i de batxillerat. Els objectius específics del treball per projectes amb les TIC són: atendre la diversitat d'interessos i destreses de l'alumnat, integrar les quatre habilitats lingüístiques, propiciar les relacions interdisciplinàries, introduir l'avaluació formativa, i donar-li una aplicació didàctica a la riquesa de recursos que ens ofereix la xarxa per potenciar l'aprenentatge lingüístic i literari.

L'enfocament metodològic plantejat consisteix en el desenvolupament d'un projecte de treball de llengua o de literatura amb la incorporació de TIC en un dels continguts del currículum de secundària i batxillerat de l'àrea de Llengua i Literatura aplicat a un nivell o a una etapa educativa. Plantegem una sèrie de treballs que consisteixen en un conjunt d'activitats organitzades i seqüenciades en funció d'un resultat o producte determinat (una ruta lingüística, un muntatge audiovisual...), amb la incorporació de recursos TIC per a la seua elaboració. La seqüència d'activitats segueix la proposta presentada per Kilpatrick el 1918 (Zabala, 1995, en Rodríguez Gonzalo 2008: 29), quan va definir el mètode de projectes com un pla de treball amb l'objectiu de realitzar alguna cosa que desperte el propi interès.

FASES	ACTIVITATS
1. Plantejament (o proposta)	Els estudiants es constitueixen en grups de fins a 4 persones i seleccionen la temàtica del projecte tenint en compte que els materials didàctics que es preparen han de ser aplicats i avaluats en contextos escolars reals, com pot ser la classe del centre de secundària on fan les pràctiques del màster.
2. Planificació	Es planifiquen els mitjans i les etapes de realització.
3. Realització (o elaboració)	Es desenvolupa el treball segons el pla establert.
4. Presentació i avaluació	Es presenta i avalua el producte elaborat, s'analitza el procés seguit i la participació dels alumnes en la tasca.

Quadre 1. Fases del treball per projectes, segons Kilpatrick

Pel que fa a la temporalització, els projectes es plantegen a principi de curs. Es demana als alumnes que els realitzen en grup de fins a quatre persones i els desenvolupen durant el curs per presentar-los en les últimes sessions. Aproximadament disposen de tres mesos per organitzar i realitzar el projecte. A continuació, comentem la seqüència d'activitats de cada fase. En la primera fase (plantejament), presentem diferents tipus de projectes amb exemples i recursos TIC perquè els alumnes trien un d'ells i treballen un contingut

del currículum de llengua i literatura de secundària o batxillerat. Una vegada constituïts els grups de treball i després de conèixer les propostes de projectes, l'alumnat decideix quin tipus de treball vol fer i com desenvolupar-lo. De vegades es fan variacions respecte als plantejaments inicials. Per exemple, en lloc de treballar la diversitat dialectal amb cançons, un grup acorda localitzar geogràficament els cims més destacats de cada dialecte del territori lingüístic català.

En la segona fase (planificació) es revisen els recursos TIC proporcionats. Les professores fem un seguiment durant el curs de l'organització dels diferents projectes i assessorem als grups sobre l'ús de les TIC i la seua aplicació didàctica. Es trasllada la classe a l'aula d'informàtica en algunes sessions ja que molts alumnes no estan acostumats a utilitzar les TIC en el seu treball acadèmic i necessiten suport.

Respecte a la tercera fase (realització), cal dir que durant els últims sis cursos, des del 2009-2010 fins al 2014-2015, han variat els projectes proposats i, finalment, realitzats pels alumnes d'acord amb les noves eines TIC que han aparegut i l'interés demostrat pels alumnes del màster.

Finalment, en la quarta fase (presentació i avaluació), els grups exposen els projectes realitzats mitjançant un pòster (digital o de paper)¹ on consta el disseny d'una seqüència didàctica (SD), amb una fase de preparació, una de realització i una d'avaluació². Mentrestant la resta de la classe valora la feina dels companys, anotant els aspectes de més interès i preguntant els dubtes o proposant qüestions relacionades amb els temes plantejats. Després, es realitza una posada en comú i es comenten les dificultats i els avantatges trobats en l'elaboració dels diferents projectes. A més, els alumnes han de respondre individualment un qüestionari d'avaluació en el qual se'ls demana que valoren l'originalitat, l'estructuració, l'aplicació didàctica i l'interés de cada un dels projectes presentats, a més de l'exposició duta a terme per cada grup.

Estructura del pòster	
Encapçalament	Màster de secundària, assignatura, curs acadèmic
1. Títol del pòster	
2. Introducció	S'ha de presentar en què consisteix el disseny de la proposta didàctica, quins són els objectius d'aprenentatge que es persegueixen, el cicle i/o el curs al qual va dirigida i el moment de l'any en què es preveu realitzar-la (programació).

¹ Pòster en format paper (format 80x60 o 90x120, vertical o horitzontal) o digital (*Glogster*, *Padlet*).

² El disseny de la seqüència didàctica ha d'incloure activitats de comprensió lectora, expressió escrita, comprensió oral o expressió oral per a millorar el coneixement d'un tema o d'un nucli de continguts de l'àrea de Llengua i Literatura o de l'Àmbit lingüísticosocial (PDC) d'ESO o de Batxillerat.

3. Disseny de la proposta didàctica	Ha d'incloure: a. Els textos seleccionats (amb indicació de procedència) b. Les activitats que es plantegen c. Els criteris d'avaluació
4. Referències bibliogràfiques utilitzades	Cal citar com a mínim 3 fonts de consulta.

Quadre 2. Estructura del pòster

Imatge 1. Pòster amb *Padlet* sobre l'estàndard i la normalització lingüística

Els criteris d'avaluació del projecte se centren en els continguts, el procés d'elaboració, la claredat de l'exposició, la participació activa de tots els membres del grup, i la presentació creativa, dinàmica i ajustada al temps previst. Es tracta d'un tipus d'avaluació individualitzada i grupal en què, a més, es realitza una autoavaluació i una coavaluació entre l'alumnat.

Mostra de projectes

L'alumnat ha de desenvolupar un projecte de treball de llengua o literatura amb incorporació de TIC sobre un dels continguts del currículum de secundària i batxillerat de l'àrea aplicat a un curs d'un nivell o a una etapa educativa. Les professores proposen models de projectes i d'eines TIC que es consideren més adients, tot i que l'alumnat pot incloure'n d'altres.

A continuació, presentem una selecció de projectes realitzats pel nostre alumnat amb diferents suports tècnics que han estat adequats per treballar alguns aspectes del currículum de Llengua i Literatura en secundària: videolits; revistes i periòdics digitals en *Blogger*, *Wordpress* i *Wix*; carrers literaris i lingüístics amb *Google maps*; pràctiques dramatitzades al voltant de qüestions lingüístiques (*videoling*); programes de ràdio per difondre activitats culturals, música en català i per treballar la llengua i la literatura.

1. Carrers lingüístics

Aquest treball segueix el plantejament proposat pel projecte col·laboratiu *Callejeros literarios*, que culmina amb la creació d'un itinerari que permet realitzar un passeig literari pels carrers de la ciutat escollida. En aquest cas, es tractaria de realitzar una guia de carrers d'una ciutat o barri a partir d'un camp semàntic, per exemple els oficis o noms de pobles, de ciutats, de llocs i edificis històrics, etc.

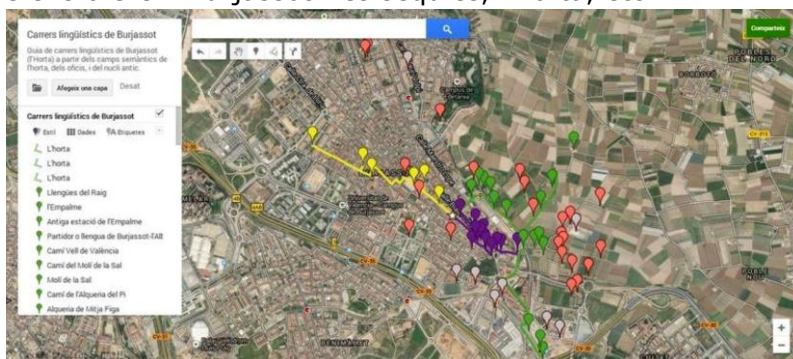
Prenent com a model aquesta experiència, la proposta didàctica realitzada pels nostres alumnes va consistir en l'elaboració d'una guia de carrers lingüístics de Burjassot (l'Horta), a partir de diferents camps semàntics, adreçada a un grup de 4t de l'ESO. Tots els carrers i monuments seleccionats tenien en comú pertànyer al terme municipal de Burjassot i tenir algun interès des del punt de vista lingüístic: l'horta, els oficis, els monuments i els edificis més rellevants.

El projecte consisteix a demanar a l'alumnat que facen una recerca en un mapa tradicional o bé per [Google Maps](#) dels carrers o dels edificis dels quals desconeixen el significat o, fins i tot, l'existència, i que ressenyen aquells noms d'indrets que estiguen relacionats amb els oficis, l'horta, etc. Amb açò es pretén posar en comú els coneixements previs i fer que els alumnes valoren la importància de conèixer el patrimoni urbà i rural del poble.

El pas del temps, dissortadament, ha transformat els xicotets pobles de l'àrea metropolitana de València en grans ciutats dormitori. És per això que aquest projecte es planteja a Burjassot, per a què els joves recuperen el sentit perdut d'aquell carrer per on passen tots els dies, aquells camps on no saben que encara hi viuen o aquell edifici tan bonic que desconeixen per a què serveix. A més es crea en un wiki una pàgina de projecte per cada grup de tres persones on podran interactuar entre ells i, alhora, amb els altres companys.

S'utilitzen diverses eines TIC, com ara *Google Maps* i *Wikispaces*. Amb *Google Maps* se situen en el mapa de Burjassot tots els punts de la guia lingüística, en els quals s'obté informació a l'hora de clicar en cadascun. Concretament, es mostra el nom del lloc i una breu explicació, per a orientar l'alumnat³. A més, els alumnes seran organitzadors del *wiki* creat per a l'activitat⁴, i hauran d'anar responnent a les preguntes que se'ls plantegen segons el calendari d'activitats que se'ls facilite a l'inici del projecte.

D'altra banda, considerem molt interessant la transversalitat del projecte proposat, ja que pot servir al professorat de l'assignatura de Geografia o Història per tal de treballar la importància de la història a nivell local o del patrimoni geogràfic que ens ofereix Burjassot: les sèquies, l'horta, etc.

³ Mapa dels carrers lingüístics de Burjassot:

<https://mapsengine.google.com/map/edit?mid=zyJtW8On90no.kMwNuENZ4NIE>

⁴ Wiki dels carrers lingüístics de Burjassot: <http://carrerslinguisticsdeburjassot.wikispaces.com/>

Imatge 2. *Google Maps* dels Carrers lingüístics de Burjassot: ruta per l'horta (verd), dels oficis (groc), pel nucli antic (morat) i altres llocs d'interés (roig)

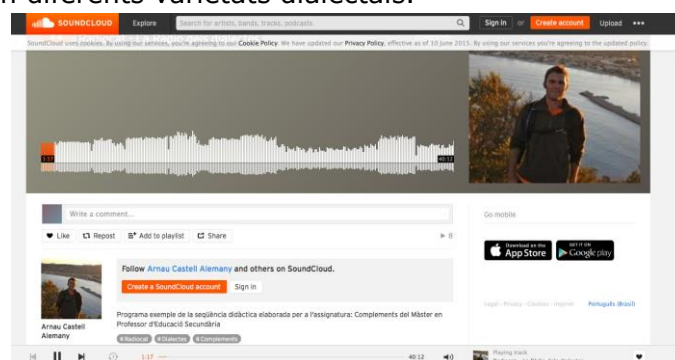

Imatge 3. RUTATRÀILER Carrerons d'Alboraia (<https://www.youtube.com/watch?v=rSmdiBi5ov8>)

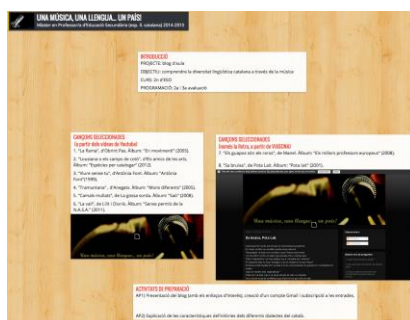
2. Cançons per treballar la diversitat dialectal geogràfica

A partir d'una selecció de cançons (populars o actuals) es pretén apreciar la riquesa dialectal de la nostra llengua. La música permet destacar els trets més rellevants de cada parlar i, a més, es poden conèixer grups musicals nous o recordar cançons que s'han convertit en tota una icona del nostre panorama musical.

Es treballa la variació lingüística amb *Google Maps*. La realització d'un wiki a *Wikispaces* o *Google Sites* o d'un pòster a *Glogster* o *Padlet* sobre els dialectes del català, a partir de cançons de diferents territoris, té com a objectiu: aprofundir en qüestions de sociolingüística, treballar les característiques lingüístiques dels dialectes, visualitzar amb *Google Maps* l'extensió geogràfica de cada dialecte, captar l'atenció dels alumnes amb temes musicals atractius, conèixer i difondre la música creada en diferents varietats dialectals.

Imatge 4. La ràdio dels dialectes amb *Soundcloud* (<https://soundcloud.com/arnau-castell-alemany/radiocat-la-radio-dels-dialectes>)

Imatge 5. Pòster amb Padlet "Una música, una llengua, un país"
 (<http://es.padlet.com/mastertaula/fgrwud01b6c9>)

3. Cims lingüístics

Aquest treball vol ser una mena d'iniciativa col·laborativa intercentres per donar a conèixer la dialectologia catalana i el patrimoni natural, així com transversalment la llengua, la música i la cultura de cada zona dels Països Catalans. El que es pretén és elaborar, cooperant amb instituts de diversos indrets, un wiki i un pla de treball on es tracten els trets lingüístics particulars de la zona on se situa el centre, tot per tal de donar una visió específica de la llengua viva i les seues particularitats, posar-ho en valor i dignificar les variants del català.

En la línia d'anteriors treballs realitzats per diversos centres educatius de diferents territoris de l'Estat amb el suport i la subvenció del programa ARCE⁵ del Ministeri d'Educació, com ara el projecte *Patrimoni cultural: la festa de sant Joan*, en què van participar quatre centres de Primària (un centre d'Alcanar a Catalunya, un de Xàbia al País Valencià, un d'Es Mercadal a Menorca i un de Fraga a Aragó), i el projecte *Patrimoni cultural: la poesia oral improvisada*, que agrupava quatre centres de secundària: l'IES L'Om de Picassent (País Valencià), l'IES Torroella de Montgrí de la ciutat homònima (Catalunya), l'extensió de Maella de l'IES Mar de Aragó de Casp (Aragó) i l'IES Sineu de la ciutat mallorquina homònima (Illes Balears).

Cada institut participant hauria de dur a terme unes sessions amb l'alumnat on s'explicara una base conceptual de dialectologia catalana, un col·loqui per parlar de la varietat pròpia del català i a quin subdialecte s'adscriu, una excursió al cim escollit i un enregistrament d'un vídeo. Al vídeo caldria que s'explicara l'etimologia del topònim on han pujat, que es donara pas a una cançó representativa del seu subdialecte i, per últim, que s'explicitaren les característiques bàsiques d'aquest.

⁵ Programa d'Agrupacions de Centres Educatius del Ministeri d'Educació: <http://www1.educacion.gob.es/educacion/comunidades-autonomas/programas-cooperacion/agrupaciones-centros-educativos.html>

Imatge 6. Vídeo dels Cims lingüístics
(<http://www.youtube.com/watch?v=JGBPQsv9RRg>)

4. Videoling

Es tracta d'una càpsula audiovisual que consisteix en crear pràctiques dramatitzades al voltant d'alguna qüestió lingüística. Amb els *videoling* es proposen els següents objectius: resoldre dubtes lingüístics habituals dels alumnes, millorar la correcció lingüística, utilitzar les TIC per a reforçar l'aprenentatge lingüístic i oferir recursos per incentivar l'autoaprenentatge.

Arran de la projecció de models de vídeos per treballar diferents qüestions lingüístiques, com els de Polimèdia⁶ de la Universitat Politècnica de València, les professores plantegen als alumnes la realització per grups d'un *videoling* mitjançant *Moviemaker* o *Imovie*. En primer lloc, indiquen a cada grup que ha de pensar en un dubte lingüístic que tinguen freqüentment; en segon lloc, una vegada cada grup ha acordat tractar un dubte amb les professores, aquestes assenyalen els programes que poden utilitzar per a realitzar-lo i, en tercer lloc, mostren a la classe com utilitzar aquests programes. Finalment, es projecten els *videoling* realitzats pels diferents grups i es treballen les qüestions plantejades a classe.

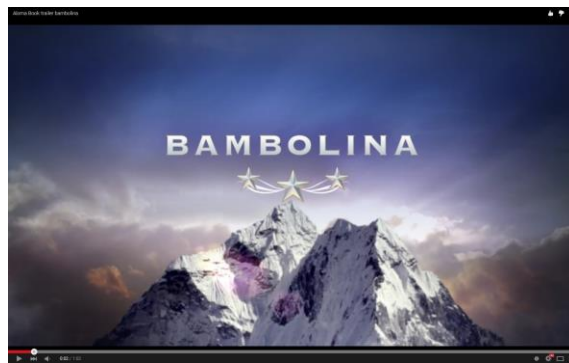
Imatge 7. Videoling sobre *que* i *què* adreçat a alumnat de 3r d'ESO
(<http://www.youtube.com/watch?v=xC8mNoP8JMo>)

5. Històries amb imatges: Booktràiler i Videolit

El *booktràiler* és una peça audiovisual que s'utilitza per promocionar un llibre fent servir tècniques audiovisuals, cinematogràfiques i publicitàries. Té com a missió captar l'atenció del possible lector.

⁶ Sistema de dissenyat en la Universitat Politècnica de València per a la creació de continguts multimèdia com a suport a la docència presencial: <<http://polimedia.blogs.upv.es/?lang=ca>>

Imatge 8. Aloma (<https://www.youtube.com/watch?v=I8OKpN-CXAs>)

En canvi, el *videolit* és una càpsula audiovisual que s'articula a partir d'un text literari, que s'inclou en les estratègies d'aprenentatge actiu a través d'un projecte de creació.

L'ús del vídeo com a recurs educatiu per explicar històries amb imatges s'ha denominat relat digital o *videolit* i suposa estratègies d'aprenentatge actiu a través d'un procés de creació. Malgrat el treball que suposa l'adaptació en imatges d'una història (lectura reflexiva, escriptura d'un guió, planificació de les imatges i muntatge de la música i del so⁷), la motivació de l'alumnat és important i el resultat sol ser reeixit. A més, es potencia la creativitat i els alumnes incorporen diferents estratègies per adaptar textos literaris. Per exemple, en l'adaptació de contes veiem un vídeo d'«Els tres porquets» on els alumnes il·lustren el relat amb dibuixos animats, mentre que en altres casos dramatitzen la història en escenaris reals, com en la versió de la «Caputxeta vermella», realitzada prenent com a model l'obra *Contes per a nens i nenes políticament correctes* (1995) de J.F. Garner.

⁷ Es poden utilitzar programes com *Moviemaker* o *Imovie*

Imatge 9. Relat digital *Els tres porquets* (<https://vimeo.com/57809936>)

Imatge 10. Relat digital de *Caputxeta roja* (https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=qmXxFdWxraM#%21)

6. Periòdic o revista digital

Projecte que pretén acostar el periodisme a l'alumnat de secundària i batxillerat mitjançant el treball dels gèneres periodístics. A més, permet difondre notícies relacionades amb el centre i amb l'educació, recursos, projectes realitzats des de diferents matèries i temes d'interès per a l'alumnat. Els estudiants treballen de forma col·laborativa compartint experiències amb companys, professors i famílies. El disseny es pot realitzar mitjançant un *blog* a *Blogger* o *Wordpress*, o bé un *Wix*. I també és convenient després imprimir-lo per donar-li difusió entre la comunitat educativa.

El periòdic realitzat per l'alumnat, *L'interrogant*, anava adreçat a alumnes de 4t d'ESO. La seua publicació era trimestral, i cada exemplar comptava amb uns 10 fulls. Els alumnes tenien assignats uns rols: director general, directors de secció, redactors per secció, fotògrafs, informàtics, correctors, editors. A més, calia prendre com a referent un llibre d'estil: manual imprescindible que defineix les característiques visuals i gramaticals de la publicació i que els alumnes, com a professionals de la comunicació, hauran d'oïr amb la finalitat de crear un treball en grup cohesionat.

Imatge 11. Wix del periòdic *L'interrogant* (<http://projecteinterrogant.wix.com/projecteinterrogant>)

Imatge 12. Portada del periòdic *L'interrogant* en paper

En el curs 2012-13 es va posar en marxa la revista digital *El suro* mitjançant un *blog*. Els continguts inclosos van ser notícies sobre educació, reportatges relacionats amb la matèria, entrevistes, recursos diversos (lectures, TIC per presentar treballs, pràctiques de llengua i suggeriments d'activitats culturals, etc.), *Musica't* amb novetats i activitats relacionades amb la música en català, i un fòrum de debat. També es va utilitzar la xarxa social *Twitter* per mantenir el contacte i difondre novetats.

La idea fonamental era que els estudiants aprengueren a treballar de manera cooperativa o col·laborativa, compartint experiències amb companys de diferents edats i cursos del centre.

Imatge 13. Revista digital *El suro* (<http://elsuro20.wordpress.com>)

7. Un programa de ràdio amb creació de *podcast*

Es tracta de realitzar un programa de ràdio per difondre activitats culturals, música en català, programes sobre llengua, lectura i comentari textos literaris, etc. Per exemple, elaborar un programa de ràdio sobre grups actuals de música en català, novetats discogràfiques, ressenyes sobre les lletres de les cançons, la poesia catalana en cançons, remarcar la pronúncia de les vocals obertes i tancades, la particularitat del lèxic de diferents variants geogràfiques amb entrevistes dels parlants que les empen, audiocontes, etc. Es poden utilitzar eines TIC com ara *Audacity* (tutorial), *Goear* o *Garage Band AudioBoo*, entre d'altres.

Imatge 14. Programa de ràdio realitzat amb *Garage Band*

8. Webquest o cacera del tresor

Projecte sobre un contingut de llengua o literatura corresponent al currículum d'un curs de secundària o batxillerat, mitjançant *Google Sites* o *Wikispaces*. Per exemple, el nostre alumnat va desenvolupar una webquest sobre els moviments d'avantguarda que va permetre la realització d'una sèrie d'activitats d'aprofundiment sobre les diferents avantguardes. El mètode de treball proposat per la webquest està estructurat de forma clara, visualment atractiva i facilita la cooperació entre l'alumnat. La plataforma utilitzada, *Google Sites*, consta d'una presentació, un plantejament del treball, un procés d'activitats relacionades amb els moviments d'avantguarda més destacats, una rúbrica d'avaluació i unes conclusions sobre el treball realitzat.

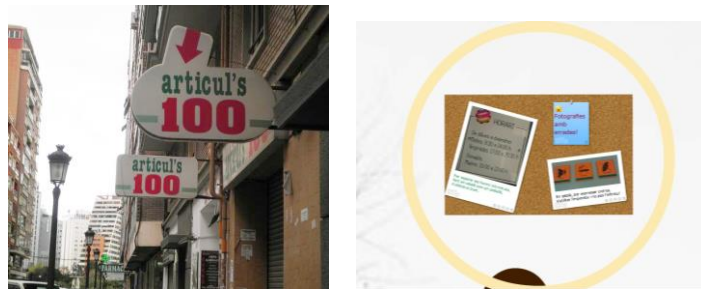
Imatge 15. Webquest *Camí de sol* sobre la avantguardes literàries (<https://sites.google.com/site/camideformigues>)

9. Recull d'errades ortogràfiques

Aquest projecte consisteix en arrebregar fotografies d'errades ortogràfiques en cartells públics, eslògans publicitaris i comentari lingüístic. També es podria elaborar una minigramàtica seguint l'exemple de la *Contragramàtica il·lustrada* de Josep Milà i Llabí.

En la línia del llibre *Ubert tot l'any* (2004) d'Enric Gomà, el projecte tracta de recollir fotografies d'errades ortogràfiques trobades en cartells als carrers de la localitat on visquen els alumnes i fer-ne un comentari. Aquesta activitat es pot adreçar a diferents cursos de l'ESO i adaptar el tipus de reflexió gramatical i sociolingüística que cal fer al nivell de l'alumnat que la realitzi. Els objectius que es pretenen aconseguir són que els alumnes coneguen quines són les errades lingüístiques més habituals, afermar els seus coneixements de llengua a partir de la correcció de les errades, conscienciar de la importància de tenir un model de llengua normatiu i de la necessitat de retolar en català.

Una vegada localitzades les errades, es presenten a la classe mitjançant un *Petxakutxa*. Caldrà classificar-les, per exemple, com fa la *Contragramàtica il·lustrada* (2011) de Josep Milà i Llabí en ortografia, morfosintaxi i lèxic. En aquest cas, però, el nostre alumnat les va organitzar en cinc blocs: fonètica, ortografia, gramàtica, vocabulari i traducció. Després es descriuen i, finalment, les corregeixen, per tal que tots els textos s'ajusten a la normativa vigent del català. L'activitat es pot continuar durant tot el curs mitjançant un grup de *Facebook* de l'assignatura, per exemple. Finalment, els diferents grups participants hauran de penjar els cartells treballats en un suro en línia, com ara *Linoit*, *Mural.ly* o *Padlet*.

Imatge 16. Exemple d'errada ortogràfica i de suro on es penjen els cartells amb errades

10. Mapes visuals i línies del temps al voltant d'un tema

Ús de diferents programes per crear línies del temps que permeten organitzar cronològicament les dades del projecte treballat, com en aquest exemple amb la presentació del període literari de La Renaixença. Es poden incloure diversos materials multimèdia (vídeos, fotografies, àudios, textos i Google Maps).

Es poden elaborar de forma col·laborativa i tenen opcions per compartir les línies del temps de forma pública o privada. Proporcionen un codi per a poder incrustar-les al nostre bloc o wiki.

Per a organitzar les idees i els continguts del projecte també es pot fer una línia cronològica que presente qüestions de sociolingüística, com el procés de normativització i normalització lingüística; mapes conceptuals per a treballar diferents qüestions lingüístiques, com camps semàntics, pronoms febles, categories gramaticals, etc.; infografies per explicar un tema o vocabulari amb imatges, com les parts del cos, els oficis, el menjar, etc.

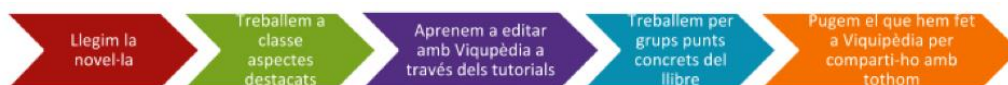
En aquest cas, es poden utilitzar eines com *Cmaps Tools* per a fer mapes conceptuals; *Dipity*, *Xtimeline* o *Capzles*, per a línies temporals; i, *Easelly*, *Tagxedo* o *Wordle*, per a crear núvols de paraules.

Imatge 17. Línia del temps sobre la Renaixença
 (<http://www.dipity.com/DavidVilaplana/La-Renaixenca/>)

11. Creació d'entrades a Viquipèdia

Els alumnes han de redactar l'entrada de *Viquipèdia* corresponent a una obra literària. Al llarg de la seqüència didàctica, els alumnes han de llegir el text literari triat i analitzar a partir de les activitats proposades cada un dels aspectes destacats: l'autor, els personatges, l'argument, el temps, l'espai i la temàtica. Després, els alumnes hauran de redactar el text que configurarà l'entrada de *Viquipèdia* corresponent a aquesta obra.

Imatge 18. Fases de realització del projecte sobre la Viquipèdia

En un *Wix* es creen una sèrie de tutorials i es mostren models d'altres entrades d'obres literàries realitzades en la *Viquipèdia* que han de servir de guia a l'alumnat. El propòsit és mostrar d'una manera ràpida i eficaç com es pot treballar en la *Viquipèdia* catalana. Per tal de simplificar les explicacions, les accions estan dividides en cinc tutorials de dificultat progressiva.

Passos per a editar en la <i>Viquipèdia</i>
Registrar-se i crear un compte en <i>Viquipèdia</i> .
Aprendre a identificar i diferenciar les principals pestanyes que trobem en qualsevol article de <i>Viquipèdia</i> , així com també a treballar amb cadascuna d'elles i per a què serveixen.
Conèixer les dues formes de treballar amb <i>Viquipèdia</i> : treballar un text ja redactat o iniciar una nova pàgina.
Descobrir els comandaments bàsics de la pàgina d'edició: com crear seccions, subseccions, negretes i cursives, i com assenyalar que estem treballant en una pàgina i que encara no

està acabada.
Il·lustrar com podem vincular el nostre article amb altres pàgines de <i>Viquipèdia</i> . Els hipervincles i les pàgines en altres idiomes.
Fer comprendre la importància d'utilitzar fonts documentades a l'hora d'elaborar el nostre article, i com incloure referències en els nostres articles.
Fer una breu introducció a <i>Wikimedia Commons</i> per saber com es poden utilitzar els seus recursos multimèdia per a millorar el nostre article.

Quadre 3. Passos per a editar en la *Viquipèdia*

Imatge 19. Wix "Lit & Click. Treballem la literatura a base de clicks" (<http://carlomayo.wix.com/litandclick>)

Conclusions

Entre els objectius aconseguits en els projectes de treball realitzats durant els diferents cursos del màster destaquem el desenvolupament de la competència comunicativa, lingüística i audiovisual, la competència digital en el tractament de la informació, la competència d'aprendre a aprendre, i la d'autonomia i d'iniciativa personal. A més, la participació dels alumnes i la implicació de l'alumnat va ser molt satisfactòria. També destaquem la importància de relacionar els projectes amb el context social en què té lloc l'aprenentatge, la integració de diferents matèries i l'elaboració de materials didàctics sobre llengua i literatura seguint el currículum.

Pel que fa a l'ús de diferents recursos TIC, trobem que faciliten una planificació didàctica eficaç i motivadora per a l'alumnat, potencien la creativitat i l'originalitat, fomenten el treball col·laboratiu, reforcen l'aprenentatge individual i permeten la difusió de propostes de treball innovadores. Tanmateix, ens crida l'atenció l'escassa formació i ús de les TIC en l'àmbit acadèmic que demostren la majoria dels estudiants del màster; per tant, cal completar la formació dels estudiants que han de saber utilitzar les TIC com a eines de treball habituals, tant a nivell personal com professional.

La nostra experiència en els sis darrers cursos amb l'ús de les TIC en els projectes de treball ha confirmat el valor de la utilització de les eines que podem trobar a la xarxa per millorar els resultats en la planificació didàctica de la llengua i la literatura, en la motivació i el treball col·laboratiu de l'alumnat, en la publicació dels projectes i en la difusió de propostes de treball innovadores.

Referències bibliogràfiques

- CAMPS, A. (1996): «Proyectos de lengua, entre la teoría y la práctica». *Cultura y educación*, núm. 2, p. 43-57.
- CAMPS, A. (comp.) (2003): *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona. Graó.
- CAMPS, A.; VILÀ, M. (1994): «Projectes per aprendre llengua». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 2, p. 4-6.
- DOLZ, J. (1994). «Seqüències didàctiques i ensenyament de la llengua. Més enllà dels projectes de lectura i escriptura». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 2, p. 21-33.
- FERNÁNDEZ CAMPOS, A.; GONZÁLEZ MENDIZÁBAL, I.; PÉREZ GÓMEZ, M. (coords.) (2010): «TIC y lengua: El reto del cambio metodológico». *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 401, p. 51-53.
- GARCIA VIDAL, P.; MARTÍ CLIMENT, A. (2012). «Les xarxes socials com a recurs educatiu: Aplicació didàctica en la formació del professorat de Secundària». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 57, p. 105-113.
- KILPATRICK, W. H. (1918). «The project method». *Teachers College Record*, núm. 19, p. 319-335.
- LARA, T. i altres (2009). *La competencia digital en el área de Lengua*. Barcelona. Octaedro.
- MANRESA, M.; DURAN, C.; RAMADA, L. (2012): «Les TIC en les seqüències didàctiques de llengua i literatura». *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 57, p. 36-48.
- MARTÍ CLIMENT, A. (2012). «La competència TIC dels futurs mestres». *Quaderns Digitals.net*, núm. 73.
- MARTÍ CLIMENT, A.; GARCIA VIDAL, P. (2014). «El treball per projectes amb les TIC a l'àrea de Llengua i Literatura. Una experiència didàctica en la formació del professorat de Secundària». *Articles de Didàctica de la Llengua i la literatura*, núm. 64.
- RODRÍGUEZ GONZALO, C. (ed.) (2008): *La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula*. Catarroja. Perifèric.